

გულთი იყო და საუბედუროდ ამ 397 წლის დაბრუნებულ 27 დეკემბერს ახათ სალამოს შეიღ სათხე მოხდა ვლელობა. გლესმა თავდაობ თაკვაძემ მოკლა გლესი სილიბისტრა სიამაივილი. მიზეზი ამ მკვლელობისა ის გახლდათ, რომ ამ თავაკვაძის ცოლს თურმე ყვარობდა სიამაივილი და აგერ ორი წელიწადია მას აქეთ, რაც მოუტაცათ ის ქალი სიამაივილის და ნდობადას წაღვივარით გაყვანა ქალი, მაგრამ თავის კორის ეფლებს — სიამაივილას აქედ ემალბობდა თავაკვაძის ცოლს სხვა არაფერი ოჯახში, რადგან მარტო ხეცოლ-ქმარ იყენენ; თვითონ ურობდა და ოხატაურში „სტრას“ (მცველად თალაკვაძე თურმე შეიღს არავის არ ემუქრებო-ზნობლიათ აფრთხილებდა, რომ, მი ნუ შეგდება, მომერიდას რამ გულსი თქმას ვერ დაეძლევი შემოაკვედრო.

ეს ამბავია?... აქვენი არ მიმოცდეთ. მაგ. სოფ. ქვემო-ქალა რით ჩამოვარდება სოფ. კასპს, თუ არა სკოლის კიდევ ყოველ-მხრივ? რიუხედავთ ამისა, ს. ქვემო-ქალაში ამისთანას ვერასა ნახავთ. ვაქროსა ჩარჩ-ურეებს ჩაუბოჭნიათ და საკლავს ქვემო-ქალაქებს ტყავს აძრობენ. იმათი თავბეღობა იქამდის მიღის ხოლო, რომ უბატენტრობებიც ვაქრობენ და ადგილობრივ მამასახლისის ს. დ. — შეიღი ამბავად ყურს არ იბერტყავს, თითქოს ამით იმის სამამასახლისოს არ აკლდებოდეს რადროებით ქალელი

* * * სოფ. აბრევი. (ქართლი) ყვავილია და საშინელი წაწაღი. ეს ორი კვირა მეტია, სოფ. აბრევი საშინელი ყვავილით ავადმყოფობა მიქნის ვარებს. ადგილობრივს მღვდელს პ. კ. — შეიღის სიტყვით, თითო ოჯახში საშვალა რიცხვით 3-4 ყვავილით ავადმყოფობას. ამასთან საშინელი წაწაღია: მარტო ამ უკანასკნელს კვირას სამი მიცვალებული იყო ყვავილისაგან დაზარალებული. მართალია, ყვავილი სახადია, მაგრამ განა სახადს-კი არ უნდა გაფრთხილება? სოფ. აბრევი კი სულ ოსები აცხოვრობენ და მეტი უსუფთაობა რამ არიან: სახლში, მაგალ. ყვავილით ავთმყოფი უწევთ და დაკლულს ღორს იქვე ავადმყოფს ახლო აკვიებენ და სხ. ძალიან კარგი იქმნება, რომ ადგილობრივს აღმინსტრაციასაც ცოტა ყურადღება ექცეოდა ამ უბედურის მწველადს. მღვდელი ვერას გახდება მამა ყვავილი ჩაგონებით — მერე ისიც ისევეა.

ყვავილი. ქვემო-ქალაშია არის, მაგრამ აქ დავით, ჯერ-ჯერობით წაწაღი აქვს. მშვენიერი თითო რაც უნდა მოხდეს ქალაქ-ქალაქ უწინდებურად ქვემო-ქალაქს და მედიკოსებს; „ქვეყანა ქვეყნად იქმნება“ — ამ მითხრობა არ მოიშდება — ო. ამ კვირის ორი ქურდობა მოხდა: 24 ს დეკემბერს ქარხანა გ. ტყეხს და სამი არაყის კოცა არაყისაგან 26 ს დეკემბერს გ. შ. შეიღის სახლი გაუტყეს და სამი თუმანი ნაღდი, სხვა დასხვა მიზარებულნი თანაშემწეები გაიტანეს. ჯერ ვერა გაუგვიანეს, ესეც მამასახლისის გამპკრინის უნდა მივაწეროთ! დროებით ქალელი.

ქატი. ქატი. ფრანგ სასა-ამისა... ამ ცოტა-ხანებში განაიხნი დაადგინეს, სოფ. სოფ. კასპში (ან თითო სოფ. რიან) დუქნებია, — სულ დასკვნა ამით, მაგრამ კასპიელის თქმით, დღან უნდა მოიყვანონ ვინა და დაიმედელებენ, რომელ-ცა უფროსი 300 მანეთი უნდა გადაიხდოს ქვეყნებს სახარებლობად, ვინაველსაც სანოუფე (მაგრამ უფროსი ვარდა) ტვიტობისა და მოტანის და გაქრობის ორი-ორად ნიხრით უნდა იბეღოს. დედაც ოს, ამის ვარდა ხორცის ვაქ-რობა ნიხრის დადება თითქოს, ან ამის თანაშემწეობა... მაგრამ თუ გულ-დასახლებულს დღეს-კიდევ სოფ. კასპში და ქალაქში უნდა მოხდეს, რომ ქალაქის სოფლის დროტობით წარმოღობის დიდძალი ხალხი დაეს-

წრო. უზარ-მზარი დარბაზი ისე გატენილი იყო ხალხით, რომ მოძრაობა აღარსად იყო, მაყურებელი წახიამოვნები დარჩნენ და მოთამაშებებს ტაშის ცემით და „ვაჟა“ — ს ძახილით აჯილდოებდნენ.

წარმოდგენა დაწყებულა სალამოს 7 საათზე და გათავდა 9 საათზე. დიდი მადლობის ღირსნი არიან ამ სასიქადულო საქმის გამგენი და მოთავენი. იმაზე ვახსი, თუ რამდენად სახარებლოა ესეთი წარმოდგენები მდამიო ხალხისათვის, მეტად მიგვაჩნია, ამიტომ, იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ის პატივცემული პირნი გულს არ აიკურვებენ და კვლავაც გამართვენ ქართულ წარმოდგენებს მდამიო ხალხისათვის ჩვენ-კი, ჩვენის მხრით, ვუნატროთ მათ გამარჯვებასა და წინ-სვლას, რომ მათ მიერ დაწესებულს საქმეს ჯეროვანი ნაყოფი მოეტანოს. რას მივაწეროთ, რომ ამ წარმოდგენას არ დასწრებია ჩვენი „ინტელიგენტი“ და არც ერთი მსახიობი ქართული დრამატული დასისა... ვგონებ, რომ მათი შენიშვნები და დარიგება სასიხარულო იქმნებოდა სცენის მოყვარეთათვის. მაგრამ — მახლისა!... მაძიებელი.

აშთაინი. საიუბილეო ქართული წამოდგენა. პარასკევს, 2 იანვარს, ქუთაისის თეატრში გამართულ იქმნა ქართულ თეატრის დაფუძნების საიუბილეო წარმოდგენა. ითამაშეს დ. გ. ერისთვის მიერ გადმოკეთებული ფარსი „ორიანო და ლეკვი“. წარმოდგენის შემდეგ კ. დ. ყიფიანი-მა სცენიდან წაიკითხა მოკლე ისტორია ქართული თეატრის დაფუძნებისა და დასის არტიტებმა გვირგვინად „შეიღის სიტყვა“ წაიკითხა. მისივე თხზულება. წარმოდგენის დიდძალი საზოგადოება დაესწრო. („ნოვ. ობ.“).

სამეცნიერო ცნობა

საოცარი გამოკვლევა პროფესორ შენკისა. როგორც ჩვენს მკითხველებს უკვე ვაუწყებთ ვენის პროფესორს შენკს საოცარი გამოკვლევა მოუხდენია ადამიანის ჩახახულებათა შესახებ, თუ გვ გამოკვლევიანი ნაწილი შეიქმნა, კაცის სურვილზე იქმნება დამოკიდებული ვაფი დაებაღოს მშობიარე დედას თუ ქალი. პროფესორი შენკი ამბობს, რომ ჩემს ნაცნობებში და ჩემს საკუთარს ოჯახში ვსცადე ჩემი გამოკვლევა და მუდამ საოცარი შედეგი მიქონდაო, თითონ ჩემს ცოლს ექვსი ვაფი დაებადა საკუთარის ჩემს სურვილითაო. საზოგადოდ ისეთი გამოკვლევა არ მიქნია ამ მხრივ, რომ არ გამემარჯვოსო. ერთს ძაღლს სულ ხვადი ჯადებოდა და ჩემს მიჯობობითა და ნანგრძელის გამოკვლებით მივალწიე იქნაბადე, რომ ეხლა იმ ძაღლს კი აბაღო ხოლომე; მე არაუღებია არა მარტო სურვილი, რომ ჩემს გამოკვლევა რაიმე ცდილობა მოხდებოდა, არამედ პირიდან და მამობრივად.

თქმის მათიანი. ქატი. ფრანგ სასა-ამისა... ამ ცოტა-ხანებში განაიხნი დაადგინეს, სოფ. სოფ. კასპში (ან თითო სოფ. რიან) დუქნებია, — სულ დასკვნა ამით, მაგრამ კასპიელის თქმით, დღან უნდა მოიყვანონ ვინა და დაიმედელებენ, რომელ-ცა უფროსი 300 მანეთი უნდა გადაიხდოს ქვეყნებს სახარებლობად, ვინაველსაც სანოუფე (მაგრამ უფროსი ვარდა) ტვიტობისა და მოტანის და გაქრობის ორი-ორად ნიხრით უნდა იბეღოს. დედაც ოს, ამის ვარდა ხორცის ვაქ-რობა ნიხრის დადება თითქოს, ან ამის თანაშემწეობა... მაგრამ თუ გულ-დასახლებულს დღეს-კიდევ სოფ. კასპში და ქალაქში უნდა მოხდეს, რომ ქალაქის სოფლის დროტობით წარმოღობის დიდძალი ხალხი დაეს-

თის სქესის ლაოებაშიო. საზოგადოდ ქალები უფრო ადრე იბადებიან ვალებზე და ვერც უსცემენ, ხოლო თუ ვინც იბადა, რომელსამე განსაკუთრებულს შემთხვევაში აუცილებელი სჭირა შეიქმნა ერთისა ან მეორე სქესის უმრავლესობა, მაშინ შეიძლება კაცმა მიჰმართოს ჩემს მიერ გამოგონილს საშუალებასაო, ხოლო რაც შეეხება მეცნიერებას, და საქონლის გაშენებას — ჩემი გამოკვლევა დიდ განძად უნდა ჩაითვალოს და დიდს სამსახურსაც გაუწევს კაცობრიობასო. დაწვრილებით ჩემს გამოკვლევას გამოვაცხადებ გაზაფხულზე, საემბრიოლოლოგიისტიტუტის კრების შემდეგო. ხოლო მე ამ გამოკვლევაზე ვმუშაობდი ოცი წელიწადიო. ამ საგანს იკვლევდნენ, თურმე, შვეიცარიელი ემბრიოლოგი ტური, ანგარიკელი და ინგლისელი ბიოლოგი ვენის პროფესორებს, ბრაუნსა და ხრობაქს ჯერ-ჯერობით შენიც გამოგონება საოცარ რაიმე მიზნით, თუმცა შეუძლებელი აქ არა არის რაო. ვენის სთანხმდება ამ გამოკვლევას და ამბობს, რომ თუ ვინც იბადა ნაშენილი შეიქმნა, დიდი მნიშვნელობა ექმნება კაცობრიობისათვისო. ბერნის პროფესორები არ ერწმუნებიან შენიც გამოკვლევას. პარიზის პროფესორები — დიუვალი, ჰანაფი და პოკეი დიდს პატივს ცემით იხსენიებენ შენიც მოღვაწეობას ნაშენიერო ასპარეზე, მაგრამ მისს გამოკვლევაზე ჯერ-ჯერობით არს ამბობენ, სანამ დიუვილიტით არ გამოკვეყნდება ვგ გამოკვლევასო. პროფესორი შენიც ამ ეამდ 57 წლისაა, იგი დაიბადა უნგრეთში და სწავლის დამთავრების შემდეგ გამოჩენილი ფიზიოლოგის ბრიუკის თანაშემწეად მსახურებდა. 1873 წელს ვენის უნივერსიტეტში დაიწყო მოხატობა მუილო და დღესაც იქ მსახურებს. მას სამეცნიერო-ლოტერატორაშიაც დიდი წილი აქვს. მის მიერ შედგენილია რამოდენიმე სახელმძღვანელო წიგნი და სხვ.

პროფესორს შენიც, სხვათა შორის, რუსეთის ორდენიცა აქვს წმ. ანასია. ასეა, თუ ისე, დღეს მთელი ევროპა და განათლებული ქვეყანა ალაბარკა და გააოცა მისმა გამოკვლევამ და ვნახოთ, რით გათავდება ყოფილივე ეს. საერთო აზრია, რომ შენიც გამოკვლევა მართალი უნდა იყოსო.

სხვა-სხვა აზრები. ქალი მე-XX საუკუნეში. კაცობრიობა გაფრთხილებით მოკლეს შვილებს საუფუნეს დიდი თუ მატარა, ქალი თუ ვაჟი, ნაწავალი თუ უსწავლედი, ვუწავნი ამისე შეიქმნობენ, თუ რამდენად ირვლება ადამიანის ყოფა-ცხოვრება მომავალს საუფუნეში... აი, თითქოს მივაღწიეთ ვინა... გადგე ომს წაღვიწა და მიტოვ საუფუნეში გადგე ამოფასე... ერთს ვუდა ვუტოვს (უგრეთ თქმა) ცნობის-მოყვარე ეწახლეს ვაჟი-წინასაზს და შეუძობა... ის სხვა-და-სხვა შენიშვნათა...

ქალი მე-XX საუკუნეში. კაცობრიობა გაფრთხილებით მოკლეს შვილებს საუფუნეს დიდი თუ მატარა, ქალი თუ ვაჟი, ნაწავალი თუ უსწავლედი, ვუწავნი ამისე შეიქმნობენ, თუ რამდენად ირვლება ადამიანის ყოფა-ცხოვრება მომავალს საუფუნეში... აი, თითქოს მივაღწიეთ ვინა... გადგე ომს წაღვიწა და მიტოვ საუფუნეში გადგე ამოფასე... ერთს ვუდა ვუტოვს (უგრეთ თქმა) ცნობის-მოყვარე ეწახლეს ვაჟი-წინასაზს და შეუძობა... ის სხვა-და-სხვა შენიშვნათა...

კვრების შედეგად... საზოგადოდ ქალები უფრო ადრე იბადებიან ვალებზე და ვერც უსცემენ, ხოლო თუ ვინც იბადა, რომელსამე განსაკუთრებულს შემთხვევაში აუცილებელი სჭირა შეიქმნა ერთისა ან მეორე სქესის უმრავლესობა, მაშინ შეიძლება კაცმა მიჰმართოს ჩემს მიერ გამოგონილს საშუალებასაო, ხოლო რაც შეეხება მეცნიერებას, და საქონლის გაშენებას — ჩემი გამოკვლევა დიდ განძად უნდა ჩაითვალოს და დიდს სამსახურსაც გაუწევს კაცობრიობასო.

ქალე ლემეტრი... მკვალი ქალის შესახებ მოკლედ შეუძლებლად მიამხნის, ხოლო მისის კრცლად აღწერას ვერ ვიქვ. ონ სწერს: „მას აქეთ, რომ მანა გაზნდა, ქალში არავითარ ლეს არ მოსდგანა, გრდა... სახმელას. ქვეყნის ვახსენს დრო ისეთივე ქმნება იყო, როგორც დასაფული ქალიო. ეს სწავლება მისის არის, რომ თავ-დაწირვებზე თავისივე გრძელი თმა ქმნებდა ტანთ-სამოსკვად, ესევე სიამაყნახლებანი და არშობიანს კებებს საათით... შესაფულება თქვენს ენკვლავთ, მაგრამ სხვა თხევადი რომ ვანსხვავებას არ წარმოადგენს...

საუფი წითელადი იქმნება... საუფი საზოგადოდ აღუბიძგებობს თენის და მისს შეუხებობით ქალის მასკს თუ შთებდა არ დაეკრება ნელობა მინც მეტის-მეტად უნდა და თავისის მეტელება ისევე ეწავლება. ღამისა და ტყეში იქმნება მოხდენილი ტესდადა... დმდეგება აღუ-მიბეგობის სწავლება მუცე საუკუნეში მინც ქალის მხება ამჟამის ქალების ს. ვნახო. დის მიწხარებით ველოდებ მისს, ვარყენილს განათლებას, თითქოს ვენებურთა და დღეს-კიდევ საუფას ღვეყნის... ადამიანის ვება ხადეგელს მეტრის და თბიო“.

იტალიელი შენიცარი და მისი რი მანტუაწინ უფროსა... მას სავანს: „მეოცე ქველები უფრო მაღლა — ნი... ბიანი ბიანს წაინხვალს ქალებზე, სხვადასხვა ღვეყნისა და ქალისა...“

საუფუნეში... საუფუნეში დადი თუ მატარა, ქალი თუ ვაჟი, ნაწავალი თუ უსწავლედი, ვუწავნი ამისე შეიქმნობენ, თუ რამდენად ირვლება ადამიანის ყოფა-ცხოვრება მომავალს საუფუნეში... აი, თითქოს მივაღწიეთ ვინა... გადგე ომს წაღვიწა და მიტოვ საუფუნეში გადგე ამოფასე... ერთს ვუდა ვუტოვს (უგრეთ თქმა) ცნობის-მოყვარე ეწახლეს ვაჟი-წინასაზს და შეუძობა... ის სხვა-და-სხვა შენიშვნათა...

საუფუნეში... საუფუნეში დადი თუ მატარა, ქალი თუ ვაჟი, ნაწავალი თუ უსწავლედი, ვუწავნი ამისე შეიქმნობენ, თუ რამდენად ირვლება ადამიანის ყოფა-ცხოვრება მომავალს საუფუნეში... აი, თითქოს მივაღწიეთ ვინა... გადგე ომს წაღვიწა და მიტოვ საუფუნეში გადგე ამოფასე... ერთს ვუდა ვუტოვს (უგრეთ თქმა) ცნობის-მოყვარე ეწახლეს ვაჟი-წინასაზს და შეუძობა... ის სხვა-და-სხვა შენიშვნათა...

